

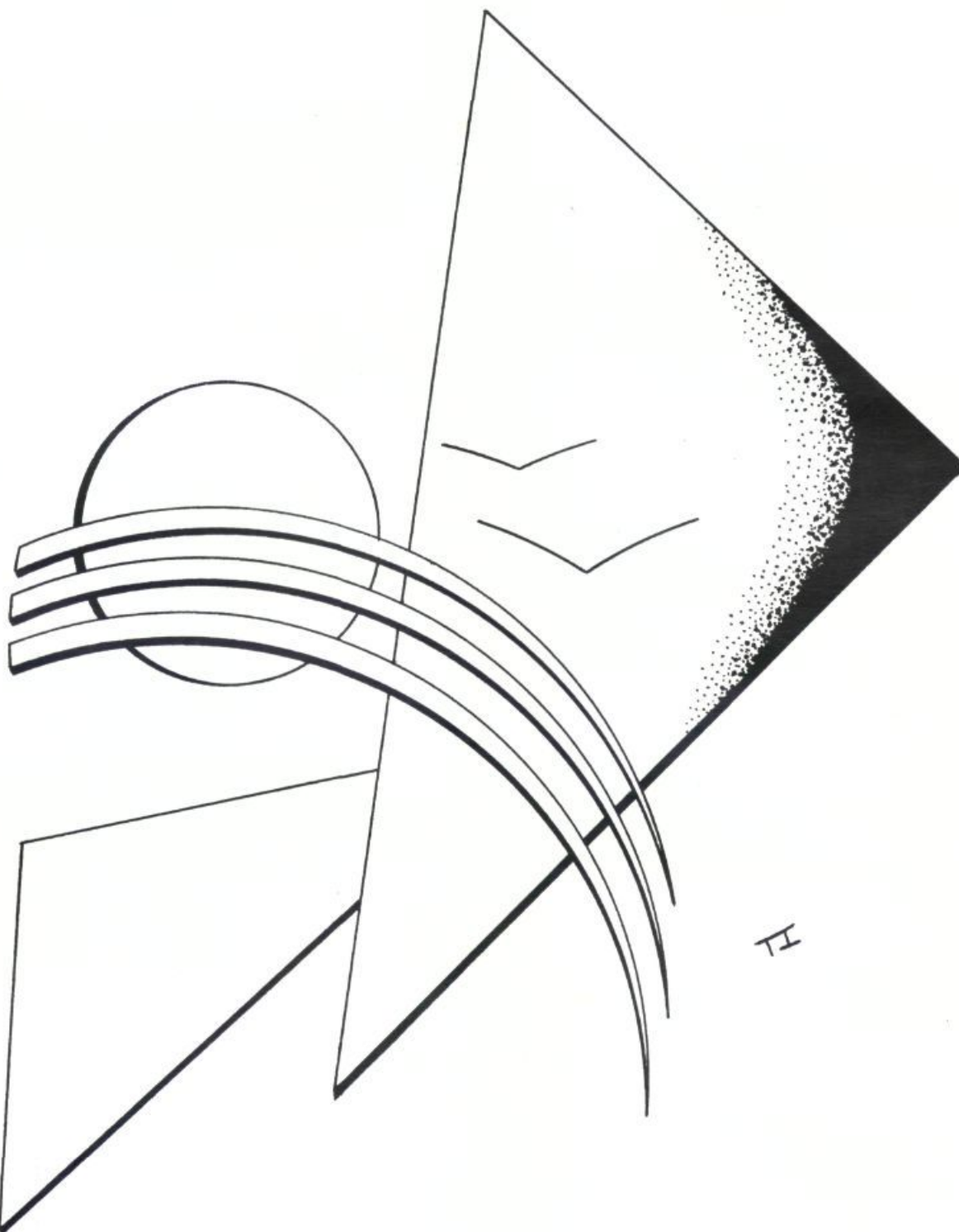

Sant Joan

PREMSA
CORTADA

Nº 224 OCTUBRE

REVISTA MENSUAL

SANT JOAN

REVISTA SANT JOAN

Nº 224 Octubre

EDITA: Centre Cultural de Sant Joan.

PRESIDENT: Nino Company Perez

ADREÇA: Bellavista, 13

DEPOSIT LEGAL: 2-1979

EQUIP DE REDACCIO

DIRECCIO: Nino Company Perez

REDACTORS: Col.lectiu "els Redactors"

MONTATGE: Els mateixos

IMPRIMEIX: EDICIONS MANACOR.
Carratera, Palma.Arta.

SUMARI

- 1- Portada
- 2- Sant Joan
- 3- Notícies de per la vila
- 4- Col.laboració: El Disc d'Aires de Pagesia
- 5- Un arrendament de la possessió dels Calderers
- 6- L'Associació de la P.F. (VI)
- 7- Història de Mallorca (col.lec.)
- 8- Cultura.SIAC
- 9- Hospital familiar
- 10- Gloses de Pere Gil
- 11- Festa del Butifarró
- 12- Temps d'esplai

COL.LABORADORS

Carlos Costa i Salom

Toni Bauçà i Mates

Maria Company i Nicolau

Francisca Barceló i Costa

Magdalena Rebassa i Riera

Pep Gayà i Rotger

Joan Jaume i Nigorra

Miguel Florit i Huguet

Mateu Barceló i Mates

Arnau Mates i Dalmau

Josep Nicolau i Bauçà

Barbara Mates i Sastre

NOTA: Els articles públicats en aquesta revista expresen únicament l'opinió dels propis autors.

Totes aquelles persones que vulguin suscriure-se a la Revista "Sant Joan" que passin pel local social del Centre Cultural els horabaixes de les 6'30 a les 8'30 o bé ho manifestin per escrit al Centre Cultural de Sant Joan C/ Bellavista Nº13 07240 Sant Joan.

Es prega a tots els que vulguin col.laborar amb aquesta revista "Sant Joan" que facin de veure algú de l'equip de col.laboradors, ja l'advertim per endavant que serà molt ben arribat, tots aquels interesats en publicar publicitat poden contactar amb nosaltres.

GRACIES

Editorial

Creim que enguany la Penya Motorista Sant Joan havia acertat amb el programa de la Festa del Botifarró amb l'actuació dels grups musicals contractats, aptes per aquestes festes de bulla i de torrada. Es veritat que grups com "Música Nostra" i "Tomeu Penya" diuen i són adequats a una torrada que és el tema central de la Festa del Butifarró.

També l'organització va encertar amb els preus dels entrepans i de les begudes. No tant amb l'entrada al recinte si es mira desde la prspective d'una torrada popular. Creim que les 400 pts que valia l'entrada desde aquest aspecte resulten un poquet cares, no així si es mira desde la perspectiva dels grupos que actuaren aquell vespre. Això només és a títol de comentari.

Ja que l'entitat organitzadora, que organitza la festa, valga la redundància ho fa així com vol, ja que per això te la direcció de la mateixa.

El que criticam és el fet de que la Festa des Butifarró tan arrelada dins tota Mallorca no s'hagui celebrat el primer diumenge d'octubre, per motius que tots coneixem, i además estant incluída dins el calendari turístic amb aquesta data. Aixó si que hauria de preocupar a l'organització de la Penya Motorista. Pensam que a Binisalem també l'haguessin poguda traslladar a un altre diumenge per un motiu molt similar, per no dir el mateix.

Pensam que la Penya Motirista hauria de partir del punt de que la Festa des Butifarró s'ha de fer el primer diumenge d'octubre i no l'ha de traslladar ni a un altre diumenge, anterior o posterior a l'establert, maldamen creguin que hagui motius que com el d'enguany, no els consideram suficientment justificats.

Gràcies.

DE PER LA VILA

Dia	PRECIPITACION	MEJORES OBSERVADOS				VIENTO DOMINANTE	Nombre de la Estación	
		m	mm	cm	in		SANT JOAN	
1							Provincia	Número
2							BALNEZ	
3							Mes	Año
4							SEPTIEMBRE	1989
5	IMP	•				E-SE	Observador	
6	50	•				E-SE	MATEO BARCELÓ MATAS	
7	11	•						
8	1							
9								
10	8						Suma	
11							NUMERO DE DIAS DE:	
12							Lluvia	• 6
13							Nieve	* —
14							Granizo	△ —
15							Tormenta	⚡ 2
16							Niebla	☁ —
17							Rocio	☂ 1
18							Escarcha	—
19							Nieve cubrió suelo	☑ —
20							Suma	
21	IMP	•					DIAS PRECIPITACION	
22							< 0.1 (p.)	—
23	18.5	•				N	> 0.1	—
24							> 1.0	—
25							> 12.0	—
26							> 32.0	—
27							PRECIPITACION MAXIMA EN UN DIA	
28							50 mm dia 5	
29							Suma	
30							Viento dominante	
31							En los dias de lluvia	En el dia de mas lluvia
Precipitación total del mes							18.5	E-SE E-SE

--Com cada any devers aquets temps partiren el grup de santjoaners que volien viatjar amb s'escolà. Aquest any han anat al Benelux i a França.

--El grup Aires de Pagesia, presentà dia 23 de Setembre el sue primer disc. La presentació la va fer Fernando Merino, a continuació els musics de l'agrupació tocaren les cançons del disc obrint el ball popular que va seguir amb Musica Nostra i Sis Som; es convidà a tots als assistents a coca i a galletes. Va esser una vetlada molt animada.

--Amb motiu de la beatificació de Sor Fancinaina Cirerer, es celebrava dia 8 a la Seu de Ciutat una missa Pontifical. Les monges de Sant Joan convidaven a tots aquells que volguessin assistir-hi.

--EL TEMPS. Les pluges que afectaren al Llevant de Mallorca el mes passat, i que ocasionaren tants de desastres, no foren tan desastroses a la nostra vila; cal destacar els 50 litres de dia 5 i els 18,5 de dia 23.

--La nit del 23 al 24 de setembre es canvià l'hora, tots vam haver de atrassar una hora el rellotge i vam poder dormir una hora més.

DE PER LA VILA

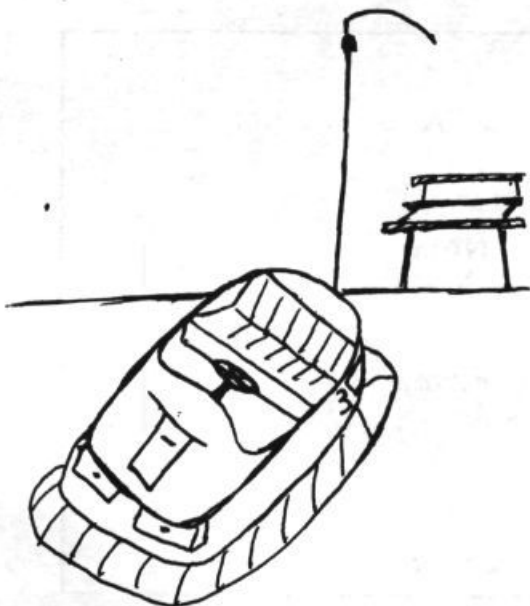
--El passat 23 de setembre amb motiu de la presentació del disc d'Aires de Pagesia, tornava a sortir el "carretet" d'en Perdut per vendre els discs.

--El grup Folklòric de Ciutadella va viatjar a Sant Joan per tal de complir l'intercanvi amb el grup Aires de Pagesia, que recordem viatjà a Menorca aquest estiu.

Oieriren el seu repertori de ball menorquí a la Festa del Botifarró.

--Enguany farà dos anys que tornen a venir els cotxets a la nostra vila després d'uns anys d'absència. Pareix esser que ho fan un poc caret això de pegarxocs.

--Després d'esser aplaçada una setmana, la Festa des Botifarró es celebrà dia 8 d'octubre, com cada no faltaren dimonis, fogarons, botifarrons, balladors, sonadors i en Tomeu Penya.

Hores abans s'havia celebrat el XXII Festival del Motor amb el Trofeu Miquel Fiol, fundador de la Penya.

-- ESCOLA DE BALL: Com cada any, per aquestes dates, comença un nou curs d'ensenyament de ball mallorquí distribuit en seccions de petits, majors i pel grup Aires de Pagesia. El començament dels cursos d'enguany es farà els dies 13 i 14 d'octubre, els divendres per a majors a les 9 del vespre, i els dissabtes per als petits a les 4 de l'hora-baixa.

També començarà un nou curs de música per a instruments de corda.

Tots els interessats en qualsevol d'aquestes activitats, que es posin en contacte amb algun dels components d'Aires de Pagesia.

DE PER LA VILA

--Després de la renúncia al càrrec de regidor de cultura per part de Joan Sastre, aquest dies passats ocupà aquest càrrec Miquel Company.

--Un grup d'homes del poble varen viatjar a Teruel per tal de dur esclatassangs. S'en anaren dia 27 del mes passat; pareix que per allà no es tan eixut com per aquí i en van dur molts.

-- S'ha obert una nova tenda a la vila. El nou comerç està situat al carrer Tort. Després de tancada la tenda d'Andreu Galmés (Ca s'aucellet), el matrimoni Jaume-Bou s'ha fet càrrec del negoci.

-- L'unitat mòbil de donants de Sang ha de venir a Sant Joan dia 26 d'octubre a les 18 h. al Centre Sanitari.

-- Enguany pel Festival del Motor dins les festes del Butifarró, no varen deixar presentar pilots locals.

--El passat dia 2 d'octubre tornaren a començar les classes per els alumnes de l'institut i de Formació Professional a Manacor. El primer dia no faltaren les cares de son, els nervis i les novatades.

SOLUCIONS ALS PASSATEMPS
DEL NUMERO ANTERIOR.

3	x	6	-	9	=	3
x		+		+		
2	x	5	-	3	=	7
+		-		:		
1	+	4	+	4	=	9
-	5	=	7	-	3	

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ A LA REVISTA SANT JOAN

Nom i cognoms: -----

Carrer: -----

Població: -----

Núm. -----

Codi Postal: -----

Sant Joan

BOLLETI INFORMATIU
DEL
CENTRE CULTURAL

Firma

CENTRE CULTURAL DE

SANT JOAN

COL·LABORACIO

EL DISC D'AIRES DE PAGESIA

Encara que per molts, la nit del 23 de setembre fou una ballada popular més; per altres i sobretot, pel grup d'Aires de Pagesia serà una data important en la història d'aquest grup.

Com deia Fernando Merino a la presentació del disc; des del juny de l'any 1977, Sant Joan ha recuperat amb l'agrupació de la vila, la tradició de posar música pròpia a les seves festes populars.

Compleix, així doncs, aquest any el seu tretzè aniversari i podem dir que amb la publicació del disc es tanca una llarga etapa del camí d'aquest grup. Tretze anys, son molts anys, amb el que l'agrupació ha viscut moltes experiències, algunes positives i altres negatives, que en realitat són les que ensenyen a viure. Han passat per l'agrupació molts de components que han ajudat a mantenir el grup i a continuar endavant.

El disc "Aires de Pagesia" es la fita que ens havíem proposat ja fa un any i mig i que al principi pareixia inalcançable, però, com diu la contracoberta, l'esforç i l'entusiasme ho han fet possible.

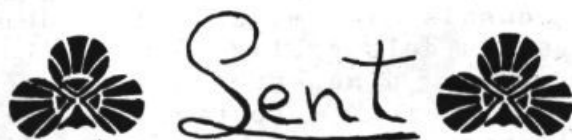
La recerca d'antigues músiques i cançons del nostre poble es la font principal per aquest disc, així com els arxius dels folkloristes i les entrevistes amb antics balladors i sonadors dels anys 40. Cal fer notar velles jotes ja tocades per l'antiga Banda (1906-1936) com son la jota de Mestre Xim, jota de Sa Balladora i altres també conegudes antigament.

Si les troballes antigues han fet possible l'existència del disc, la col·laboració d'algunes persones, principalment, algunes entitats, han fet que el temps d'elaboració hagi estat breu. Així cal destacar la col·laboració d'Eugeni Canyelles (component dels "Sis Som"), en quan

a la part musical; i també destacar a Toni Fernandez que ha fet possible l'enregistrament i ha cuidat la part tècnica.

Res més a dir, el resultat està a la vista, més ben dit, a l'oïde, esperam que vos agradi.

Gràcies.

Estic dins la meua habitació
sent que el cel es mou
sense compassió
sent que les flors d'agost
caven sense parar
sent que la vida corr
sense poder-la aturar
sent que la terra es mou
sense controlar
sent que l'amor em passa
sense poder estimar
sent que la pluja cau
sota del cel blau
sent que els núvols criden
xiulen i gemegen
sent que la por no es res
si s'hi enfrenten
sent que la dona arriba
i que l'home l'espera
sent que el fill resa
per que no es vol morir
sent que la mula menja
ajeguda al seu llit
sent que les plantes creixen
vora del riu
que la verdor s'atura
arriba el fred hivern
sent que la neu cau
vora del ciment
que cada home te al seu voltant
perque no es per orgull
ni ceença ni venjança
però es que sense llar
es perd tota l'esperança
de viure en pau.

COL-LABORACIO

UN ARRENDAMENT DE LA POSSESSIÓ DELS CALDERERS

No ni haurà, segurament, dins el terme de Sant Joan molts de noms topogràfics que tenguin la resonància que te el nom d'Els Calderers.

Si ara es una possessió anomenada en tots els pobles del entorn més ho devia ser en aquell temps en que a les alqueries grans de Mallorca hi acudien per fer-hi feina, per comprar o per pagar-hi censals la major part dels habitants dels pobles veïns.

Una d'aquestes alqueries de solera i de prestigi era Els Calderers. Per qualche cosa diu una canço popular i dins les cançons populars hi ha sempre al menys un glop de veritat filosòfica que "el gall de Els Calderers comanda".

Tot lo que tenguí relació, idò, amb l'història d'aquesta possessió ha de tenir encara interès no sols pels santjoaners, sino per a qualsevol que vulgui estudiar l'història de la vida social i econòmica dels mallorquins que ens precediren. Per tant, li ha d'ésser útil la transcripció del contacte d'arrendament que varen fer durant el segle XVII el propietari de la possessió i un amo coratjós que la volia conrar. Encara que no se digui, seria més o menys com s'acostumava en aquell temps.

El va autoritzar un notari de Petra, el discret Joan Roca, i diu així textualment:

"Dia 17 del mes d'agost de l'any del Naixement del Senyor 1630. Jo, Cristòfol Babiloni i Ramis, habitant de la Ciutat de Mallorca, vos arrend a vos, l'honorable Bernat Ribot, habitant de la vila de Petra, present i acceptant, per el temps de quatre anys comptadors desde el dia present, una possessió meua situada en el terme de Sant Joan de Sineu, anomenada vulgarment Los Calderers, amb els pactes i condicions expressats en la llengua materna:

Primerament, me reserva tota la vinya que és en dita possessió, i lo celler, i les cases altes de dita possessió, salvo la cambra dels graners i la recambra, que dono a vos, dit arrendador.

Item es pacte que vos tingau que aportar la dita possessió a quatre sementers, sens podeer prendre terra d'algun sementer per lo altre, sino sera a biniplàcit i de voluntat ab expressa llicencia mia.

Item me reserva que yo puga sembrar nou barcelles de llavor de llalli a on me pareixerà i puga sembrar una quarterada de llegums, ço es faves, ciurons i guixes alli a on jo voldré.

Item, que sempre i quant cabres faran mal dins dita possessió a parets figuerals et alias, vos dit Ribot, me hajau de dir i notificar qui haurà fet lo mal, i si no vos pagar-ho de vostres bens.

Item es pacte que vos ni altre pugau treure palla o batre lo que se haura cullit en dita possessió, fora d'ella, ni fems per vies algunes.

Item, rebreu en dita possessió les llavors sigüents davall lo arer, que finit lo arrendament les haveu de tornar tals bones noves i rebredores.

,o es, de forment, 49 quarteres, 3 barcelles; mes de xeixa, 11 quarteres; més d'ordi, 70 quarteres; més de vena 30 quarteres.

Item rebreu 210 bèsties de llana; ço es 162 ovelles grosses, 4 xots, i 44 anyells.

Item rebeu los estims de bestiar següents: Una egua pel roig, d'edat de quatre anys, estimada en 54 lliures; una egua gelada, ab una pollina d'edat de vuit anys, estimada en 54 lliures; una egua rotja, ab un mulet d'edat de deu anys, estimada en cent lliures, la qual egua vos no pugau vendre ni treure fora de la possessió, sino que finit lo arrendament la tingueu a deixar i a estimar-la.

COL-LABORACIO

Item, una egua rotja vella estimada en tres lliures; 4 bous llauradors estimats tots junts en 80 lliures; una vaca ab una vadella, i un bou jove, estimat tot en 31 lliures.

Item dos parells de carro ço es dos muls fills d'egua i dues mules, filles d'egua; cada parell ab son carro, bastiments i damés arreus, estimat tot junt en 40 lliures; una somera gelada ab una ruca negra, estimat en 22 liures, una mula negra estimada en 28 lliures.

Item diversos arreus, ço es collars, cinc tregas, jous, arades corretjades, diversos llenyams quatre rejes, tres arenquers, una destal, una xada de un rai i dos càvechs, estimat tot junt en deu lliures,

Item rebeu en dita possessió 390 carretades de fems, de los quals n'hi ha cent carretades tretes fora i les restants, que son 290, hauré de treure de fora jo, dit Ramis, o el que entrarà arrendador. Així es que vos los teniu que treure, si acàs i haura més fems jo los vos tinga a pagar a raó de cinc quintars la carretada i si haurà menos me haureu de pagar a mi a dita raó.

Item rebeu en dita possessió los guarets següents, los quals finit dit arrendament, haveu de deixar bons i rebedors: vint i tres quarterades llaurades; vint i tres binades i vint i tres terçades, ço es vuit davant la casa i les quinze en el sementer junt al terme de Petra.

Item, quiscun any, durant dit arrendament, per ànnua mercè, lo dia de Sant Pere i Sant Feliu me hajau de pagar 270 quarteres: ço es 220 de forment i 50 de xeixa, tot porgat, de les quals me n'haveu de potar en Ciutat 200 quarteres i si acàs jo no voldré les quarteres en Ciutat sino que les rebre en la possessió com les 70, en tal cas los jornals que los carros haurien de menester per aportar-los en Ciutat jo

puga pendre en mon us i fer-los fer lo que voldré.

Item es pacta que, si per cas, lo que Déu no vulla, hi haurà alguna mala anyada, i no me poreu acabar de pagar la dita ànnua mercè, vos tinga a fer moratòria fins a la summa de vint quarteres de forment, les quals lo any ssubsequent tinga a rebre, blat per blat; i si acàs durant lo dit arrendament me voldreu donar ordi i civada forment o xeixa, una cosa i l'altra, ho tinga a rebre conforme s'acostuma, ço es dos quarteres d'ordi per una quartera de forment i set barcelles de forment per quatre de xeixa.

Item m'haveu de donar quiscun any per ànnua mercè, a les festes de Nadal o quant jo voldré, un moltó.

Item, quiscun any, per Pasqua de Resurrecció, dos anyells, o vint sous per quiscun d'ells, i un quintar de formatge, lo dia que jo voldré.

Item, quiscun any me hajau d'aportar a Ciutat dos carretades de llenya, i jo tinga de provehir lo missatge.

Item es pacte que de los porcs que vos engreixareu en el figueral de dita possessió, gassos que sien, jo, dit Ramis, ne puga pendre un, el que voldré, lo qual haveu de tenir en dita possessió a vostres costes fins lo dia que matareu los vostros, i tinga a pagar solament lo preu que vos antes de donar-los figas ne hareu pagat."

Acaba el contracte acceptant en Ribot, alies Riu, les condicions imposades pel senyor de la finca, obligant-hi tots els seus bens. Son testimoni en Miquel Rosselló, alies comissari, de Petra, i en Francesc bauça de Sant Joan.

No degué tenir sort aquell arendador en la primera anyada, per falta de plujes damunt dels seus camps. Precisament el dia anterior en el del contracte, els Jurats del Regne de Mallorca havien hagut d'acudir al Capítol

COL-LABORACIO

de la Seu demanant-li per favor que es fessen rogatives implorant del cel l'aigua anyorada.

Les processons de penitència que s'organitzàren fins i tot els dies feiners, es perllongaren fins al final d'Octubre. La síquia de la font de la Vila, que abastia la Ciutat, s'aturà de córrer i els molins que feia funcionar s'aturaren de moldre; la farina escassetjà tant que ni en doblers a la mà se poria comprar pa. La sequedat se perllongà fins al maig de l'any següent.

Temps calamitosos pels conrradors d'aquelles generacions mentre preparaven una època de més benestar pels seus successors!

Josep Nicolau i Bauzà

CONCURS DE VILLANCETS DE PORTO CRISTO XVIII Edició-1989

Per matricular-se o inscriures es pot dirigir, abans del 25 de novembre, a:

Parroquia de N^a Sra. del Carme.

PORTO CRISTO

Telf. 82 15 63 (de 20 h. a 22h.)

PREMIS 31 DE DESEMBRE

CONVOCATORIA 1989

L'Obra Cultural Balear convoca els Premis 31 de Desembre de 1989 amb la finalitat de reconèixer, d'estimular i de fer sorgir tot tipus d'activitats encaminades a afavorir l'ús normal de la llengua catalana en tots els àmbits de la vida social i pública, a promoure la cultura i a desvetllar la consciència nacional pròpia de les Illes.

PREMIS:

-PREMI FRANCESC DE B. MOLL
-PREMI GABRIEL ALOMAR
-PREMI EMILI DARDER

-PREMI BARTOMEU OLIVER
-PREMI MIQUEL DELS SANTS OLIVER
-PREMI BARTOMEU ROSSELLO PORCEL

L'ASSOCIACIÓ DE PREMSA FORANA (VI)

Reelecció de Gabriel Massot.

Dia 27 de desembre a una assemblea que es celebrà a Sant Joan, es elegida nova Junta Directiva i es produeix la reelecció de Gabriel Massot com a President, a mes foren elegides les següents persones: Maria Mestres, Bernat Calafat, Delfí Mulet, Carles Costa, Rafel Ferrer i Miquel Mora.

Pel febrer de 1988 es publica un comunicat damunt la Premsa Forana, les emissores de radio i les televisions locals.

Pel mes d'abril es convoquen els premis P.F. que des del principi estan subvencionats per la Caixa de Balears "Sa Nostra".

Durant el mes de maig a Cal Dimoni es torna a reunir el PSOE i l'APFM per tractar altra vegada de la nova Llei de premsa.

Pel mes d'agost a Ariany es va fer l'entrega dels Premis Premsa Forana.

I aquí tancam aquest recull de dates que hem volgut oferir a tot el col·lectiu de publicacions de l'Associació de Premsa

Forana de Mallorca, per tal de facilitar la feina a la persona que un dia es dediqui a fer una exhaustiva i completa història d'aquest fenomen tan singular de Mallorca.

La majoria de revistes varen començar impreses amb medis molt artesanals, utilitzant una gran varietat de tècniques d'impresió, com la multicopista, les fotocòpies i altres. Unes fetes amb medis molt modestes i amb un esforç notable per part dels seus editors redactors i col·laboradors, però també hi ha revistes amb una gran organització empresarial, fetes amb una gran professionalitat i per empreses editorials redibles

Diferents membres de publicacions i de la directiva han participat en nombrosos debats, taules redones, seminaris, amb el fi d'estudiar i divulgar el fenomen de la premsa forana a Mallorca. S'ha celebrat un congrés, prova de la majoria d'edat de l'Associació. També al llarg d'aquests anys hi ha hagut celebracions de centenaris de premsa i bodes d'argent. Hi ha revistes amb molts anys de vida i altres de recent aparició, i fins i tot alguna que ha tengut temps de néixer i morir mes d'una vegada.

Jeroni
Aibertí,
President
del CîM,
amb
Carles
Costa i
Gabriel
Massot.

HISTORIA DE MALLORCA

Tots els esforços foren estèrils; finalment, l'any 1203, els almohades imposaren llur superioritat i passaren a ser els amos de Mallorca.

Crida l'atenció la successió de grups guerrers, que ocupaven el poder fins que una altre dinastia guerrera més forta els hi prenia. Aquests grups dominants, instal·lats a la capital de l'illa, vivien de la guerra i del comerç; no eren, per tant, els propietaris de les terres. Per això, la desaparició i substitució d'uns dominadors per uns altres no feia canviar gaire la societat mallorquina, controlada sovint per les autoritats religioses.

-Economia i societat en la Mallorca musulmana.

Preeminència del sector agrari

A partir de la conquesta del 902 s'inicià-encara que els contactes provenien de temps endarrera- el vertader procés d'islamització de la societat mallorquina.

En la Mallorca musulmana l'explotació de la terra era la base on descansava l'economia dels illencs, els quals vivien en petits poblats o alqueries, propietat de les tribus o clans familiars, i no de les classes dominants residents a la ciutat, com en les societats cristiano-feudals. A aquestes alqueries, s'els calcula una mitjana d'extensió de vuitanta hectàrees de terra cultivable. Al seu costat, ens topam amb unes explotacions més petites anomenades rafals, l'origen i funció de les quals no són molt clares.

Les alqueries i rafals es conraven en tota la seva extensió; entre i entre quedaven les terres no cultivades- les dues terceres parts de l'illa-, que eren com a camps comunals on pasturava el bestiar. Predominaven els cultius de reguiu: tota casta d'hortalisses i ferratges, a més d'espècies com l'arros i el cotó. Una important xarxa hidràulica subministrava aigua a la ciutat i a quasi totes les terres de conreu.

L'únic centre urbà a destacar era Madina Mayurqa, que, amb el temps, arribà a ser un dels vuit nuclis de població més importants de l'occident europeu. Era el lloc de residència dels governants instal·lats en el palau-fortalesa de l'Almudaina. Els seus pobladors es dedicaven especialment a la pirateria i al comerç. El comerç es feia bàsicament amb Al-Andalus peninsular, fins que esclatà el conflicte entre almoràvits i almohades, que obligà a canviar les relacions comercials i a orientar-les vers les repúbliques italianes.

Simplificant, podríem dir que les classes dominants vivien de la guerra, de la pirateria i del comerç; mentre que les classes populars s'ocupaven en l'agricultura, la ramaderia i petites indústries manufactureres, com el calçat, la ceràmica, les sederies i altres.

Una vida cultural florent.

La vida intel·lectual era intensa. Mallorca va ésser pàtria de filòsofs, juristes, gramàtics, historiadors i poetes, que brillaren sobretot a partir de la incorporació a la taifa de Dénia. Destacava la jurisprudència, que fructificà en diferents escoles, particularment a partir de la vinguda a l'illa del gran jurista Ibn Hazm, el qual havia hagut d'abandonar la pàtria cordovesa a causa de les seves idees avançades i trobà recer a Mallorca, acollit per Ibn Rasiq.

La riquesa intel·lectual a Mallorca era tan intensa que molts de mestres sortien de l'illa per ensenyar en les grans ciutats orientals (Bagdad, Alexandria....).

Per desgràcia les deixalles materials d'aquella esplendorosa civilització són molt escasses. Entre les plàstiques, cal destacar una gran quantitat de peces de ceràmica, làpides funeràries, bronze. De les arquitectòniques: els banys àrabs i alguns residus de la murada.

HISTORIA DE MALLORCA

INCORPORACIO DE L'ILLA A LA CONFEDERACIO CATALANO-ARAGONESA. JAUME I.

1. Els factors de la conquesta catalana de les illes.

Des de l'expedició de saqueig contra Madina Mayurqa, que prota-nitzaren els pizans i els catalans aquets darrers ja no abandonaren el projecta d'ocupar les illes.

A parti de la derrota soferta pels almohades a les Navas de Tolosa (1212), a mans dels reis cristians, el poder musulmà restà molt en debilitat, igualment a Africa que a Al Andalus. Aquesta avinentesa l'aprofità el rei de Catalunya-Aragó Jaume I (1208-1276), el qual, amb la col.laboració entusiasta dels mercaders catalans conseguirà sostreure Mallorca del domini almohade i incorporar-la a la seva corona.

Les cròniques es refereixen a uns incidents navals com a causa immediata de la conquesta. Els musulmans mallorquins havien pres dues embarcacions catalanes com a represàlia a l'atac que corsaris de Tarragona havien efectuat contra una galera i una tarida del rei de Mallorca Aleshores els catalans aprofitaren l'avinentesa per declarar la guerra.

En realitat, la conquesta de les terres illenques suposava la creació d'una base política i econòmica que afavoria els interessos de Catalunya en els mercats orientals, a la vegada que donava l'ocasió al monarca de compaginar les apetències d'uns nobles mal avenguts, embarcan-los en una empresa comuna.

2. Les Corts de Barcelona (1228)

L'anexió de Mallorca era una empresa certament costosa. El rei En Jaume va reunir les Corts

de Barcelona -en les quals no hi participaren els aragonesos- amb la finalitat de sol·licitar l'ajuda dels nobles, les jerarquies de l'església i les ciutats; i acordar les condicions que havien de regular la futura conquesta.

Clausurades les Corts, el mateix dia es signà un acta on, entre altres coses, es disposà que el rei repartiria entre els magnats les terres i altres riqueses aconseguides, de manera proporcional al nombre de cavalls i homes armats que hagués aportat. Les porcions adjudicades serien posseïdes d'acord amb els costums de Barcelona, sota la sobirania del monarca. Els qui els obtinguessin, les podrien donar, vendre o llogar segons els convengués. L'empresa es reservà als súbdits de la Corona d'Aragó; encara que a darrera hora, es permeté que hi hagues participació forastera.

3. De les costes de Tarragona a Madina Mayurqa

Després de costosos preparatius, el 5 de setembre de 1229, salpava dels ports de Salou, Cambrils i Tarragona l'estol expedicionari. Eren majoritàriament catalans. També hi havia alguns aragonesos -mainaders reials- una bona quantitat de marselesos, i, en nombre menor, montpellerins, genovesos i narbonesos.

L'endemà de deixar les costes catalanes, posta de sol, ja destriaren Mallorca. La primera intenció era desembarcar prop de Pollença, però el mal temps els va fer desviar i, esquivant la tempesta, es dirigiren cap a les costes d'Andratx a la recerca d'un lloc adequat per efectuar el desembarcament. A la fi, el feren a les platges de Santa Ponça; i, des d'allà, iniciaren l'avanç cap a Madina Mayurqa, a la qual posaren setge després d'un seguit de confrontacions amb les tropes musulmanes. Els vaixells, que havien seguit una doble direcció, es reagruparen al cap de la Porrassa i d'allà es dirigiren a Porto Pi.

DANCES I BALLADORS A LES FESTES POPULARS DE MALLORCA

Les dances populars tenen quasi totes un origen religiós i la majoria d'elles han estat conservades al llarg del temps i transmeses per l'Església. Amb els balls, músiques i cançons s'intentava aproximar al poble a la doctrina cristiana mitjançant la escenificació d'alguns passatges concrets de la Bíblia amb els personatges; així apareixen Sant Joan Pelós, les àligues, cossiers, etc.... Destaca també la presència de la figura del dimoni sempre ridiculitzada o derrotada per aquestes figures cristianes, que indirectament era una manera de que els feels rebutjassin la figura d'aquest personatge tenguent-li por.

Dins l'història d'aquestes dances trobam que a moltes d'elles es feien dins la processó o dins la festa del Corpus Christi, enrevoltant la figura de l'Eucaristia com una cort que feia destacar la figura del sacrament.

Les dances que han quedat en el nostre segle són: Sant Joan Pelós, les àligues, els cavallets, els indis i moratons; però durant aquests anys han anat desapareguent o almenys representar-se només a certs pobles de Mallorca.

LA DANÇA DE SANT JOAN PELOS.

El ball de Sant Joan Pelós s'ha conservat al poble de Felanitx. El personatge vesteix mitges, camisa i falda blanca; porta una capa vermella. Sol porta una careta i te una llarga caballera amb una corona subjectada amb cintes. Duu una creu de fusta. L'altra mà va sempre recolçada a la cadera perquè antigament portava el be de Déu. Després de l'ofici solemne balla pels

carrers demanant llimosna obsequiant amb clavells vermells. El nom de Pelós adjudicat a Sant Joan Bautista, li ve de la pell o del pel llarg que duu.

ELS CAVALLETS.

La dansa dels cavallets està entrecada directament amb la península i la seva egada d'origen és certament catalana.

Els cavallets que surten anualment a Artà per la festa de Sant Antoni de Pàdua procedeixen de Manacor, allà on varen ésser duits a principis de l.900. Aixó no vol dir que no els qui hagui agut en el S. XIX. Abans de l'enclaustració els va haver, però es varen recrear quan es va fundar el convent franciscà. Els cavallets dancen al só d'una xaranga de vent a la festa de Manacor.

L'ascendència dels cavallets de Felanitx, en canvi, està assegurada des del S. XVIII a través del convent de Sant Agustí, que els frares mantenien abans de l'esclaustració. Els cavallets són sis. Presideix les seves evolucions un personatge que porta falda anomenat dama que porta un mocador a una mà i un ram a l'altre. Els cavallets van vestits de varis colors, montats damunt cavallets de paper que duen fermats a la cintura. També hi ha una altre noi vestit de dimoni. Els cavallets ballen amb les xeremies, tambor i flabiol.

LES AGUILES.

Com els cavallets, aquesta dansa es d'origen català. Les àligues son dues al.lotes, vestides amb una túnica blanca, amb una capeta, ricament ornamentada i una corona amb joies penjades.

Porten un cap d'àliga ple de cartó pintat amb cintes de

CULTURA

colors penjades.

Acompanyen a Sant Joan Pelós, ballant i tocant castenyes.

L'existència de les áligues a les processions està documentada a l'illa desde el segle XVII.

ELS COSSIERS.

Els cossiers son una de les dançes més típiques de Mallorca. Son un estól de balladors, comandats tots per un altre, anomenat la "dama" i acompanyats pel dimoni, una altra figura molt popular. Es ballen encara a Moncuiri i a Algaida, fa estona eren ballades a molts de pobles.

Van vestits amb una camisa blanca amb una faixa. Duen unes

faldetes amb un pantaló amb bufes, unes mitges blanques amb cascabels en diagonal. Duen a les espatles una capeta amb trossos de mirall cusits. Porten un capell amb flors, a les mans duen un mocador i un ram d'alfabaguera.

El vestit de la dama es igual que el dels demés, canviant solament el capell i la falda que es més llarga.

El dimoni acompanya el grup.

La música la fan els xeremiers i el tambor. El ball més conegut d'aquests balladors es el de "L'Oferta", ballat a l'Es-glésio el temps de l'orfetari.

EL S.I.A.C. ESTA OBERT PER A TOTHOM

Si volem una administració autonòmica racional, àgil i pròxima al ciutadà es imprescindible oferir una qualitat de serveis adequada a les necessitats que el temps actual exigeixen.

ANAM PER EL BON CAMI, PERO NECESSITAM LA COL=LABORACIO DE TOTS:

PROPOSAU INICIATIVES I SUGERENCIES.

DONAU.MOS A CONEIXER LA VOSTRE OPINIO SOBRE EL FUNCIONAMENT DELS NOSTRES SERVEIS.

ESCRIVIU, CRIDAU O VENIU

CONSELLERIA ADJUNTA A LA PRESIDENCIA

Plaça de les Drassanes,4

Telf. 71.26.04

HOSPITAL FAMILIAR

ENFERMETATS DEL FRED

GRIP

El grip és una enfermetat infecciosa de l'aparell respiratori produïda per la inflamació de les vies respiratòries, tosina febre, mal de cap i malestar en general.

El virus causant del grip pertany al grup dels mixovirus, i és especialment actiu en els mesos freds. La seva transmissió s'afectua per la inhalació de gotetes microscòpiques que van en suspensió dins l'aire procedents del tracte respiratori de les persones infectades.

El grip és molt contagiós, i provoca epidèmies i, en casos, extenses pandèmies (epidèmies que arriben a molts de països). Els centres urbans, així com en els establiments en els que conviven nombrosos individus -escoles, corters, pressons- favoreixen el contagi.

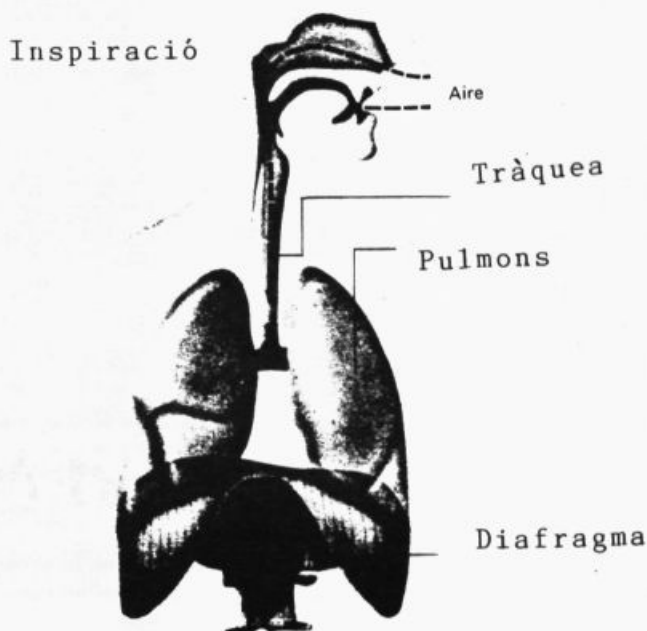
PULMONS C= causa S= sintoma
T=tractament

ENFERMETATS MES FREQUENTS DEL PULMO

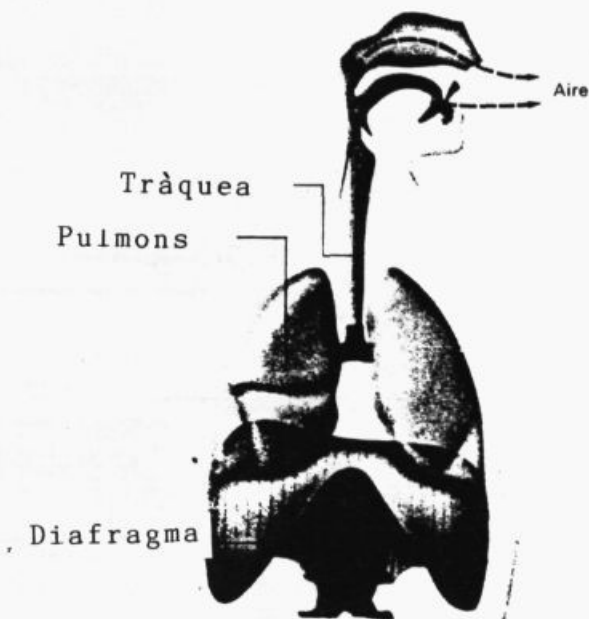
-ENFISEMA- C- Sol venir d'una bronquitis crònica. Molts dels malalts són fumadors. Pocs pics és hereditari. S- Eufagaments progressius i si és degut a una bronquitis, tosina i expectoració. T- Eliminar el tabac. Exercicis respiratoris. Antibiotics en períodes clínics.

-FIBROSIS- C- Qualque vegada desconeguda. Altres, pot esser deguda a certs medicaments, a inflamacions del pulmó o a enfermetats com la artritis reumatoide. S- Respiració curta i ràpida, tosina seca, eufagament, color blavós en els llavis i mans en els casos més avançats. T- Administració intensivament d'antibiotics per prevenir infeccions. Si es coneix la causa eliminar-la.

-NEUMONIA- C- Bactèries, virus i fongs. Aspiració d'irritants. S- Febre, tosina, expectoració, mal de costat. Hi pot haver eufagament. T- Antibiotics. Mesures per facilitar la expectoració.

Expiració

Ses gloses d'En Pere-Gil

PEL CENTENARI DE LA PREMSA MANACORINA

Cap de noltros fou present
d'aquell primer setmanari
que seria centenari
si no el se'n 'gues duit es vent,
però fou es fonament
des que vengueren darrera
que, amb breu o llarga carrera,
tovaren d'aquell ferment.

Un poble sense diari
no és poble ni és res,
no pot exposar parers
i des cacics n'és gregari.
Sa premsa és exponent
des goig de sa Llibertat
però qualque malpensat
vol fer-ne es seu instrument.

Tots es qui hi som dedins
sabem el que són pressions
per recolzar ambicions
de jerarquies i delfins.
Pensen que tots som com ells
i que això les dona peu
per poder-mos posar preu
per tapar es seus desgavells.

S'escriptor ha d'esser lliure
i tenir esquerra mà
amb es que volen dictar
fins i tot el que hem d'escriure.

(Hauries de dir això
- per sa seva convenienci' -
sabent que en concienci'
a n'es poble no li és bo)

Hi ha es plusquamperfectes
amb dret a pontificar
incapaços d'acceptar
que també tenen defectes.

Solen esser uns cabdills
molt coneguts a ca-seva.
Ja me direu quina 'breva'
per sa dona i ets seus fills.

Sa major dificultat
per falta de formació
es donar informació
amb tota objectivitat.
Per això es periodista
no pot esser mal feiner
per trepitjar es carrer
i sabre escampar sa vista.

Apendre de fer s'anguila
per fugir de dins ses mans
des que se creuen tan grans
i són de tercera fila.
Entre tantes vanitats
i tan poca concienci',
dites i tot amb prudenci',
ofenen ses veritats.

Qui des Poble du sa veu
i qui pes Poble escriu
no s'ha de passar de viu
predicant el que no creu.
Nostra feina molt sovint
es compromesa i ingrata
i si es nervis desbarata
mos espassen escrivint.

Què canviarà amb Cañellas?

IMPOSTS OFEGADORS. Es pot congelar i reduir la pressió fiscal. Si tots paguen, tots pagarem manco.

PÈSSIMES INFRASTRUCTURES I CARRETERES. 5.700 morts a la carretera és injustificable. Les carreteres espanyoles han de comptar amb els recursos necessaris perquè quan parlin d'accidents, no donin la culpa als vehicles i als ciutadans. I perquè el turisme que se'n va, torni.

EMBÓS DE LA JUSTÍCIA. Tendrem una justícia més ràpida, els jutges recuperaran la independència i, informatitzant el sistema i dotant-lo de recursos, s'agilitzarà.

PREPOTÈNCIA. De la prepotència a la dictadura hi ha un sol pas. La democràcia es consolida estimulant i acceptant el diàleg, escoltant tothom i totes les forces socials.

LA MAJORIA ABSOLUTA. Un Govern que fa el que vol sense comptar amb ningú, no representa els interessos del poble. Vostè té la paraula.

MAJVERSACIÓ EN LES DESPESES PÚBLIQUES. Els doblers de l'Administració són els nostres doblers. S'ha d'acabar l'amiguisme, les despeses sumptuàries i el descontrol dels recursos.

DIFÍCIL ACCÉS A LA PRIMERA FEINA. Hi ha disponibles 300.000 llocs de feina sense cobrir. És urgent un Pla de Formació Professional orientat cap a les nostres necessitats i no al contrari. I, per damunt de tot, un Pla d'Ocupació Juvenil com el que, a Castella-Lleó, ha proporcionat la primera feina a molts de joves.

CAOS SANITARI. És inadmissible que de vegades manquin llits i que es formin coes tercermundistes, mentre hi ha 28.000 metges en atur. S'han d'aprofitar tots els recursos, acostar el metge a la família i donar oportunitat de triar lliurement l'hospital.

DIFICULTAT PER ACCEDIR A LA PRIMERA VIVENDA. Els qui accedeixen a la seva primera vivenda, i els joves especialment, han de tenir crèdits preferencials al més baix interès i al més llarg termini.

PENSIONS DE MISÈRIA. Hi ha pensions que no poden proporcionar un nivell digne de vida. S'han d'incrementar les pensions que no donen ni per menjar.

Paraula!

- J. Cañellas -

Partido
Popular

SANT JOAN

BON AMBIENT I MOLTA DE GENT A LA FESTA DES BUTIFARRÓ

La Festa des Butifarró, que enguany se va celebrar el dia 8 d'octubre va demostrar un any més, que és una festa ben arrelada i amb un ambient i atractiu suficient per a convocar gent de tota Mallorca, tal volta foren entre quatre o cinc mil les persones que ens visitaren i qualcunes d'elles conegueren per primera vegada Sant Joan.

Durant tot el capvespre anava arribant gent unes ho feren prest per assistir al XXII Festival del motor que tengué una participació discreta. Els pilots demostraren uns mes que els altres bona habilitat al front del volant. El guanyador fou un home conegut perquè en altres ocasions ja havia guanyat a Sant Joan, fou en Gerardo Pons Campins que es va adjudicar el trofeu Miquel Fiol. La classificació pel que pertany als primers llocs fou així:

GENERAL

- 1er- Gerard Pons Campins, 1'34", trofeu Miquel Fiol i corona de llorer.
- 2on- Joan Bauçà Beltran, 1'36", trofeu Renault S.Joan.
- 3er- Miquel Mayol Torrens, 1'43", trofeu Joyeria Jorge Juan.
- 4art- Llorenç Sampol Clar, 1'53", trofeu Café Ca Na Mates.
- 5è- Francesc Gayá Rotger, 1'56", trofeu Guillermo Duran.
- 6è- Guillem Ximelis Adrover, 2'01", trofeu Cafes Llofriu.

LOCALS

- 1er- Francesc Gayá Rotger, 1'56", trofeu Sun El Dorado.
- 2on- Mateu Jaume Bauçà, 2'06", trofeu Elèctrica Barcelò.
- 3er- Ernest Miró Esquirol, 2'09", trofeu Music-Bar TRES-DOS.
- 4art- Gabriel Jaume Bauçà, 2'30", trofeu Plàstica Balear.

DAMES

- 1a Francisca Ximelis Adrover, 2'29", trofeu Ford Auto-Drach i ram de flors "La Camelia".

MOTES

- 1er- Joan R.Alcover, 1'34", trofeu Especies Perelló.

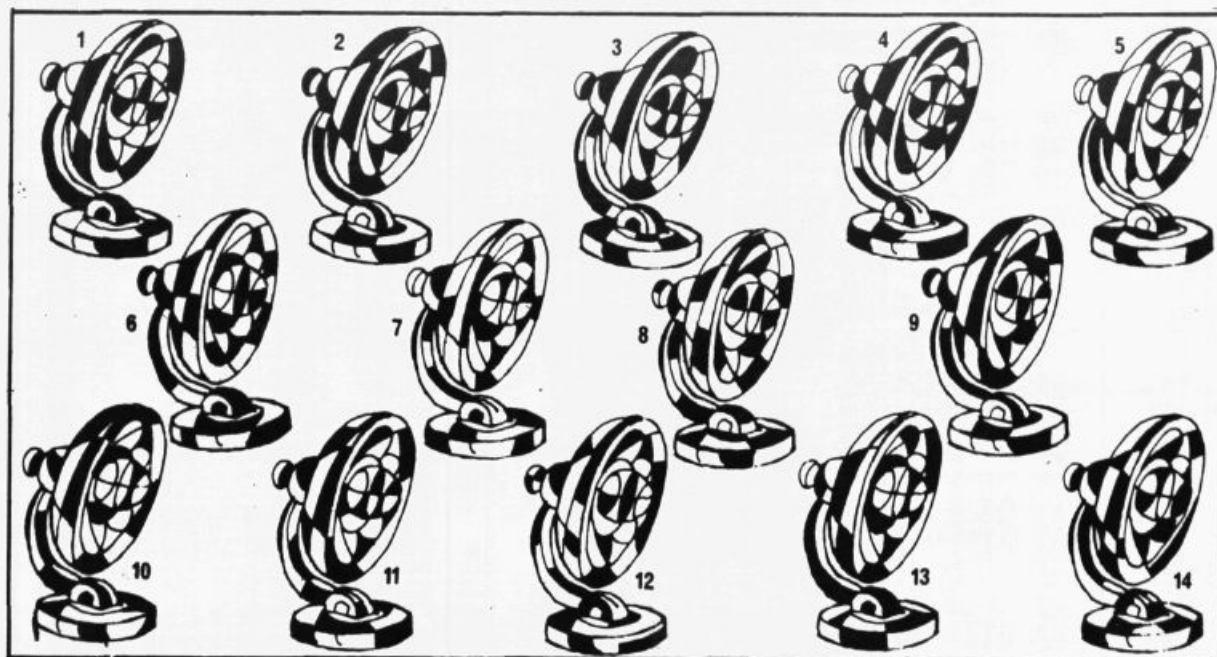
Llavors la desfilada de xere-mies, dimonis i caps grossos així com l'encesa de fogarons, indicaren el començament de la Festa des Butifarró. Seguidament les actuacions d'Aires de Pagesia que a la jota de Sant Antoni hi participaren els dimonis, a continuació el grup folklòric de Ciutadella ens donar a conèixer les dances menorquines. Després es va fer l'entrega de trofeus i Música Nostra animar la ballada popular i gairebé quan estava a punt d'acabar aquesta actuació una ploguda forta que durà poc temps espenyà la festa, quan la plaça de la Constitució estava plena de gent que torrava o acabava de sopar i així quedaren sense actuar "Géminis" i "Tomeu Penya" actuacions previstes per a les 21'15 i 22 h. La gent banyada havia disfrutat d'una bona vetlada i partia contenta de la festa, però amb les ganes de escoltar en Tomeu Penya.

Fou aquesta ploguda va esser un caire dins la festa, però així i tot, fou un éxit més de l'esforç de la Penya motorista que gairebé anava acabant el seu gran racapte de butifarrons i llengonisses; aquest grup de gent, que any a any, i ja en fa quasi uns 23 anys que celebra aquesta festa que és una bona promoció de la vila santjoanera.

Joan Jaume

TEMPS D'ESPLAI

CAPACITAT VISUAL (Dels 14 dibuixos, dos són iguals, ¿Quins són?)

JEROGLIFIC

¿Que faig amb
els claus?

PROBLEMA MATEMATIC

	-		x		=9
+		x		-	
	x	3	-		=9
:		-		+	
	-		+		=9
=2		=9		=4	

